

Herintroductie

In dit nummer van De Levende Natuur wordt ingegaan op het uitzetten van de Otter, terwijl ook nog eens wordt gespeculeerd over de terugkeerkansen van de Lynx. Vorig jaar al plaatsten we een artikel over herintroductie van de Hamster. Ook in de kranten krijgt herintroductie van dieren en in mindere mate van planten regelmatig aandacht.

Kennelijk is het inmiddels gangbare praktijk in het natuurbeheer om (bijna) verdwenen soorten terug te brengen in hun ecosysteem. Doelstelling daarbij is doorgaans het herstel van de karakteristieke biodiversiteit ter plekke alsmede het behoud van levensvatbare populaties van de betreffende soort in Nederland. Redenerend vanuit natuurbeschermingsbelangen dienen volgens de IUCN bij dergelijke herintroducties een aantal criteria te gelden:

1. De soort moet ter plaatse aanwezig geweest zijn en hoort nog steeds thuis in het ecosysteem
2. Aan de milieu- en ecosysteemeisen van de soort moet weer/nog steeds worden voldaan.
3. De soort kan het gebied niet meer zelfstandig bereiken.
4. De in te brengen individuen moeten genetisch nauwe verwantschap vertonen met dieren uit de verdwenen populatie.
5. Het moet gaan om een zeldzame soort, opdat herintroductie bijdraagt aan het voortbestaan ervan in ons land.

Als we een aantal recente herintroducties in het licht van deze criteria bezien, verschijnt een wisselend beeld. De terugkeer van de Bever is een successtory. Datzelfde geldt voor de in de jaren dertig geherintroduceerde Raaf, hoewel achteraf twijfel kan bestaan in hoeverre

daarbij is voldaan aan criterium 3. Bij herintroducties van dagvlinders in de jaren negentig, zoals Zilveren maan en de twee soorten pimpelblauwtjes, was het succes wisselend. De met veel publiciteit omgeven herintroductie van de Hamster heeft vooralsnog veel weg van een soapserie. Wel een goeie trouwens, met tal van intriges. De kosten zijn enorm, terwijl het rendement nog ongewis is. Overigens zijn de ontwikkelde akkers heel aantrekkelijk voor Grauwe gorzen en kiekendieven. Ook

de geplande terugkeer van de Otter is zeer kostbaar, en evenals bij de Hamster is onduidelijk of het geplande leefgebied voldoende perspectief biedt.

Bij de afgelopen jaar voorgestelde herintroductie van het Korhoen op de Hoge Veluwe wordt waarschijnlijk eveneens niet voldaan aan het tweede criterium. Het wel en wee van de enige nog aanwezige populatie korhoenders in ons land, op de Sallandse

Heuvelrug, laat zien dat er voor deze soort een twijfelachtig perspectief is in ons land.

De poging van het Wereld Natuur Fonds een aantal jaren geleden om Nederland warm te laten lopen voor herintroductie van de Zeearend, een soort die zich hier waarschijnlijk ook zonder bemoeienis van de mens wel zal vestigen, is vooral te beschouwen als een publiciteitsactie waarbij criterium drie is verwaarloosd. Publiciteit is so wie so een slechte raadgever. Het terugbrengen van verweesde en herstelde zeehonden of dassen is alleen toe te juichen als dat een bijdrage levert aan het instandhouden van de populatie.

Steeds vaker worden in het natuurbeheer grootschalige vormen van herintroductie toegepast. Zo wordt steeds vaker hooi of grond verplaatst om de daarin aanwezige diasporen of dieren zich te laten vestigen op nieuwe plekken, bijvoorbeeld ontstaan door het afgraven van voormalige landbouwpercelen. De bovengenoemde criteria worden daarbij veelal klakkeloos verlaten. Daarom wordt het verbloemende woordgebruik 'suppletie' gebruikt in plaats van herintroductie. Als er soorten in het systeem worden gebracht die ter plekke nooit aanwezig zijn geweest, dus ook niet in de ondergrondse zaadvoorraad, is er zelfs sprake van introductie. Deze aanpak kan alleen worden toegejuicht indien na- en voordelen grondig zijn afgewogen.

Herintroductie is op te vatten als het laatste redmiddel van het soortenbeleid, gericht op behoud van de biodiversiteit in Neder-

land. De uitvoering blijft thans echter beperkt tot een klein aantal aansprekende soorten en prestigieuze projecten. Voor de uitvoering van minder aansprekende soortbeschermingsplannen is in de praktijk weinig geld beschikbaar. Om dit probleem te ondervangen, bereidt het ministerie van LNV een nieuw soortenbeleid voor dat een meer structurele bijdrage levert aan het behoud van biodiversiteit. Van de daarin gehanteerde 'leefgebiedenbenadering' zullen we dit jaar zeker nog regelmatig horen; op dit moment

zijn de details nog niet bekend. Een belangrijk gemeenschappelijk kenmerk van veel herintroducties lijkt echter te zijn dat ze als spontane acties beginnen, door niet te stuiten enthousiasme van één of meer partijen. Al is het beleid nog zo snel, de praktijk achterhaalt haar wel.

De redactie

